

Дзвоник

№ 108

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 8 рік видання, березень, 2016 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 108, 2016 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі й дидактичні ігри
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Дмитро ПАВЛИЧКО

Молитва

Отче наш, Тарасе всемогущий,
Що створив нас генієм своїм,
На моїй землі, як правда, суший,
Б'ющий у неправду, наче грім.

Ти, як небо, став широкоплечо
Над літами, що упали в грузь;
Віку двадцять першого предтечо,
Я до тебе одного молюсь.

Язики отруйні і брехливі
Вогняним мечем пообтинай.
Проколи серця, товсті й ліниві,
І гноївки випусти в Дунай.

Всіх вельмож – рабів німих і подлих –
Скинь в геєну, а слова хули –
Потурнацький, безголовий мотлох –
На вогнях оновлення спали.

Дай нам силу ідолів знімати
З п'єдесталів чорної олжі,
Бурити казарми й каземати,
Де виймають душу із душі.

Поклади нам зорі на зіниці –
Променем туди, де непроглядь.
Хай підносять очі люди ниці,
Хай в незрячих більма погорять!

Мислям нашим дай ясне поліття,
А поетам – спину, що не гнесь!
Дай нам пам'ять на тисячоліття,
Непокору і любов на днесь!

І не одпусти нам ні на йоту
Борг, забутий в клетках забав;
Сплатимо його із крові й поту,
Тільки од лукавства нас позбав!

Да святиться слова блискавиця,
Що несе у вічну далечінь
Нашу думу й пісню! Да святиться
Між народами твоє ім'я! Амінь.

Микола КОРСЮК

Диво грибної пори

(XXXIV)

Мов укопаний, стояв Петрусь і не міг зійти з дива. Ще донедавна перед ним чітко вимальовувався велетний будинок, а зараз нічого з того. Невже химерна уява наснувала перед ним усе те, а зараз так підступно підвела? Намагався з усіх сил зрозуміти, що сталося між часом, але нічого путнього й розумного в нього не виходило. Все перебунтувалось, помішалось до невпізнання, перекреслюючи його радість. Мить подумав, чи не Павутинка наскородила все те, щоб він пожалів свої слова, зрештою, за його самовільний вибір, бо він хоч наче й радився з нею, але було все те, як говорять, про людське око. Стоячи, він відчув, як всередині в ньому щось важко перевернулось і холодний неспокій став закрадатися в його розтривожену душу. Далі якась нестямна напала на нього і Петрусь мимоволі зрозумів, що його починають покидати сили. Розгубленість опосіла його. Сердився на себе, картав, але й далі не розумів, що сталося між часом, куди подівся будинок Павутинчиного брата, адже він своїми ж очима бачив його. Невже оті круки могли щось накоїти? Сів на моріжку і втупився мутним поглядом в сіру далину, досадуючи на себе і на свою нерозважливість. Поспіхом перебирав у пам'яті картину за картиною, але нічого тямущого не зміг відокремити, щоб вибратись із глухоти сумнівів, що дедалі щільніше огортали його, підмулюючи його добрий намір. Метикував, що далі робити, а тоді мимоволі стулив триперстя, приклав до чола й перехрестився. І враз в його мозку просвітлилось. Наче якась полуда сутінкова зсунулась з очей, відкриваючи світ, що осінніми барвами ще мерехтів довкола його. Боязко повів поглядом по стіні, вгадуючи деталі. Так, перед ним дійсно стояв будинок, та тільки не такий великий, як здався йому з відстані. І був він незвичний. Круглий, і стояв начебто на міцній курячій ніжці, спершись на її розчепірені пальці. І жодних до нього сходів, жодних дверей. Петрусь стояв у нерішучій глибокій розгубленості. Та на цей раз уже не втрачав довіру, став пильніше приглядатись до кожної шпарки, аж поки не розгледів у стіні крихітну круглу кнопку. Його душа враз захвилювала буйною надією, а водночас такою ж нагальною тривоною, бо не знав, що його чекає поза тими стінами. Зібравшись рішучістю, нап'явся усім тілом і натиснув на той крихітний гудзик, чекаючи в тремкому омертвінні, аж чув, як у тому тривалому затерпінні гучно гупає в його скронях гаряча кров і починає паморочитись у голові. Нарешті щось трусонуло будинком, наче по ньому пробігли несподівані судорги. Потім ним хитнуло туди-сюди, аж рипнули курячі пальці. Петрусь завмер од страху. Та враз перед ним стали висуватись зі стіни металеві східці. І в наглому напливі радості він відчув, як з його душі повільно усувається осад дразливого неспокою. І східці, глухо дзвонячи, нарешті осіли легко

перед його ногами, наче запрошували ввійти, хоч у стіні Петрусь не міг вирізнити ніяких дверей. «Геи, якби в мене зараз був чарівний кінь, він би порадив у всьому», – подумав Петрусь, піднімаючись сходами. Хотів був натиснути на кнопку, та не встиг, бо раптом у нього під ногами щось сердито прошипіло і бухнуло зненацька хмарою пари а чи туману, аж він одкинувся назад і завмер в очікуванні, бо все геть враз у ньому прохолонуло. Із нетями його протверезила смуга яркого світла, що дедалі розросталась на всю проїму дверей. І в тому осліплюючому світлі тьмаво довго окреслювалась чиясь постать. І в тому засліпленні Петрусь ще встиг вловити краєчком ока, як досередини прокотився попри його ноги такий же світляний крихітний клубочок. Через хвилику повністю очутився.

Петрусь стояв перед високим геть посивілим поважного віку мужчиною, який прицільно дивився на нього ясними синіми очима. Його довге волосся спадало на плечі поверх білої полотняної на випуск сорочки та чорної кацавейки. На ногах – плетені сандалі, а штани з такого ж білого полотна. Петрусь хотів привітатись, та не встиг, бо голос в нього згубився. Тому лише низько вклонився в пояс, схиливши чемно голову.

– Даруйте, що насмілився потурбувати Вас, – спромігся нарешті.

– Хто ж будеш, юначе, і як попав у наш край? – запитав господар.

– Петрусь я.

– Це ми знаємо, – не дав докінчити поважний мужчина.

Петрусеві од несподіванки забило дух. Що ж воно таке коїться? Тут про нього знають. Павутинка теж знала.

– Чим можемо в пригоді стати? – долинув лагідний голос. – Раді допомогти.

– Знаєте, – почав заїкаючись Петрусь. – Пішов я по гриби та й заблукав у лісі.

– В цьому лісі ніхто ще не заблукав і не загубився. А грибні місця водяться.

– Тож мене ваша сестра врятувала й доправила сюди. Павутинкою зветь.

– В мене немає ніякої сестри. Сам я на світі.

Петрусь ніби язик проковтнув. Довго дивився на високого мужчину зняковілими очима і чув, як жбухає йому в обличчя гарячими рвйними хвилями кров.

– А ми знали, що ти колись прибієшся до нас.

Петрусеві од почутого знову забило дух.

– Я по гриби... – ледве пролепетав він.

– Що ж, раді гостям у нашій хаті, – широко розчахнув двері поважний мучжина, запрошуючи гостинно.

Степан ВАСИЛЬЧЕНКО

Мандрівка з чумаками

Вперше по весні білоголова Шевченкова родина розташувалась вечеряти під яблунею надворі. Чуби в усіх, як обілений льон, очі, як квітки льону, – сині. Тільки мати чорнява, з карими очима. Невесела вечеря – зморений батько свариться, мати заклопотана, зажурена, марна, їсть, як не їсть. Дочка Катерина стоїть, спиною спершись на яблуню, задумана, заплакана, ложки в руки не брала. Заходить звичаєм погомоніти перед сном сусід і дивується:

– Це тільки вечеряєте? Що так пізно?

– Та нам це такий оце клопіт, що й вечеря не в вечерю; хлопець десь дівся. Зранку як пішло, то оце й досі немає: бігали і до ставка, і до греблі, всі бур'яни обшукали – як упав у воду.

– Догляділи! – буркнув батько.

Катерина враз опустила винуваті очі.

– Нічого, знайдеться, – розважив сусід, – може, заснув десь у бур'яні.

– Ну й де б їй дітись, вражій дитині! – не слухаючи сусідових балачок, тихо, з нудгою казали мати. – Вечеряй, Катре, та підемо шукати знову.

Зарипіли десь вози. Багато, мов з ярмарку.

Всі забули на часину про хлопця, заворушились,

– Чумаки!

В селі бігли з дворів назустріч чумакам дівчата, діти, поважні діди з палицями. Тільки і чуть було:

– Чумаки! Чумаки!

Аж ось Катря підняла вгору голову і крикнула радісно й сердито:

– А ось і наш волоцюга!

Всі повернулись в один бік.

За перелазом біліла сорочка і блищали сині Тарасові очі. Без шапки, босий. Лице взялося смагою – темне, як головешка, а на тій головешці білий чуб, як льон. Стоїть, не наважується йти до гурту. Хмарні обличчя в усіх одразу просіяли.

– Де це ти був?

Стоїть, мовчить. Оглядає свою хату – не впізнає, ніби після довгої круго-світньої мандрівки.

– Де ж ти був оце – питаю? Чому не кажеш? – почав суворо батько. Хлопець промовив стиха:

– Був у полі та заблудив.

– Хто ж тебе привів додому?

– Чумаки.

– Хто? – всі стовпились коло хлопця.

Хлопець розповів: «Стрінувся з чумаками, питають: «Куди ідеш? Мандруєш? А я кажу – в Кирилівку! А вони й кажуть: «Це ти ідеш у Моринці, а в Кирилівку треба назад. Сідай, каже, з нами, ми довеземо». Та й посадив мене на віз. І дав мені батіг волів поганяти...»

– Бачили такого? Чумакувати надумав уже!

– І як воно згадало, що з Кирилівки?

– Я ж казав, що знайдеться, – обізвався і сусід. – Такий лобатий не пропаде.

– Ну, почумакував, тепер бери ложку та сідай вечеряти, – сказав батько. Хлопець тільки того й дожидав...

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

І досі сниться...

І досі сниться: під горою,
Меж вербами та над водою,
Біленька хаточка. Сидить
Неначе й досі сивий дід
Коло хатиночки і бавить
Хорошеє та кучеряве
Своє маленькеє внуча.
І досі сниться: вийшла з хати
Веселая, сміючись, мати,
Цілує діда і дитя,
Аж тричі весело цілує,
Прийма на руки, і годує,
І спать несе. А дід сидить,
І усміхається, і стиха
Промовить нишком: «Де ж те лихо?
Печалі тії, вороги?»

І нищечком старий читає,
Перехрестившись, Отче наш.
Крізь верби сонечко сіяє
І тихо гасне. День погас,
І все почило. Сивий в хату
Й собі пішов опочивати.

Іван Підкова

Було колись – в Україні
Ревіли гармати;
Було колись – запорожці
Вміли панувати.
Панували, добували
І славу, і волю;
Минулося – осталися
Могили на полі.
Високії ті могили,
Де лягло спочити
Козацькеє біле тіло,
В китаїку повите.
Високії ті могили
Чорніють, як гори,
Та про волю нишком в полі
З вітрами говорять.
Свідок слави дідівщини

З вітром розмовляє,
А внук косу несе в росу,
За ними співає.

Село! І серце одпочине!

Село! І серце одпочине:
Село на нашій Україні –
Неначе писанка, село.
Зеленим гаєм поросло.
Цвітуть сади, біліють хати,
А на горі стоять палати
Неначе диво. А кругом
Широколистії тополі,
А там і ліс, і ліс, і поле,
І сині гори за Дніпром.
Сам Бог витає над селом.

Тече вода з-під явора

Тече вода з-під явора
Яром на долину.
Пишається над водою
Червона калина.
Пишається калинонька,
Явор молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.

Тече вода із-за гаю
Та попід горою.
Хлюпочуться качаточка
Помеж осокою.
А качечка випливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

Тече вода край города.
Вода ставом стала.
Прийшло дівча воду брати,
Брало, заспівало.
Вийшли з хати батько й мати
В садок погуляти,
Порадись, кого б то їм
Своїм зятем звати?

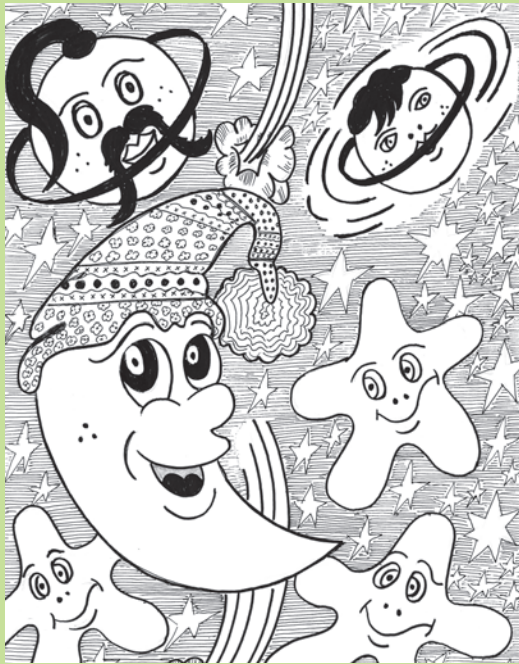

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Котигарбузенка

(Графічна дитяча оповідь за ідеєю Степана Трайсти)

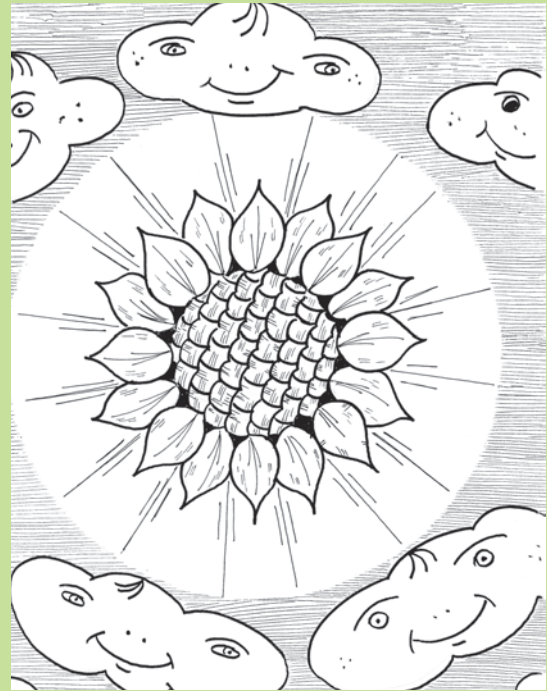
Там, в небесному просторі, де гуляють Місяць, Зорі... І комети, і планети, і зірок цілі намети.

Вдень крізь білих хмар віконце у світ глядить Мати-Сонце.

А в світ далі, за орбіти, щоб добратись – треба вміти. Там царює Сонця Дочка – гарнесенька мов павочка, Сонюхою її звати, бо вдалася в Сонце-Мати.

В її світі – Чудасія! Є планета Гарбузія, що надула свої щоки, галактику взяла в боки.

Гарбузія – край чудовий, в ньому рід весь гарбузовий. Цар Гарбуз – Вельможний Пан – носить корону й жупан, має булаву й шаблюку – гострий розум, міцну руку.

І цариця Жовта-Диня – Гарбузії господиня – матінка кріпкого роду, теж була гарна на вроду.

І дочка – Динька-царівна, що красою богорівна всім царівнам цього світу, – слава аж поза орбіту – рознеслась вже з сповиточку про неї преславна слава: «Хоч бліденька, не білява, зате брови на шнуручку». Засватати царську дочку лицарів збирались лави, та боялися булави...

І царевич Гарбузенко, на увесь край – козаченко! Вдачою у батька вдався і нікого не боявся.

Малюнки Степана та Михайла Трайсти

Марія ЧУБІКА

А вже весна, а вже красна, зі стріх вода крапле!

От ми і не зчулися, як скоро минули короткі сніжні дні та морози білої зими. Вже спішимо стати на поріг зміни цієї білої пори, бо сонечко піднімається все вище й вище. Від його тепла починає танути сніг, який зі стріх стікає великими краплями води.

Поява красної весни радістю наповнює наші серця. Весняне тепле повітря насичує всю навколишність новими запахами та вбирає її у прекрасну молоду зелень. Вся природа оживає для ще одного циклу. Весна – це прекрасна та жадана пора року, яка оновлює та звеселяє все навкруг. Така прекрасна зелена довколишність – це початок нового життя природи, це немов надія, віра та оптимізм усіх нас.

Моя внучка із самого ранку сиділа біля вікна і дивилася в садок, де море бриндушок усміхалися до сонечка і розповсюджувало чудові приємні запахи.

Нарешті вона не стерпіла і вибігла в садок, зірвала кілька бриндушок і принесла їх мені. Я провела ними круг її маленького личенька я мовила: «Би'с така весела, як бриндуша та весна». Дівчина стояла, мов зачарована, дивилася то на квіти, то на мене і попросила:

– Кажі ще раз, бабусю, прошу тебе!

Я задовольнила її бажання і вона зірвала ще одну квітку, обвела нею довкола свого обличчя, а опісля повторила кілька разів сказане мною і раділа-раділа. Потім я повела її у квітник, де красувалися ніжні білі підсніжники.

– Ой, які чудові дзвіночки! Ой, які гарні! – раділа мала.

Щаслива, вона сказала, що хоче поста-

вити їх у вазочку, і ми подалися до кімнати, щоб вона не простудилася, бо сонечко вже сховало темно-сірі густі хмари, які заповнили все небо.

Але Оксанка – непосида, вона знову підійшла до вікна. Через хвилину вже гукала: «Бабусю, бабусю, дивися, яка гарна пташка! Як вона називається? Вона дивиться на мене», – радісно крикнула.

– Це сойка, дитинко. Бачиш, вона більша за синичок та горобчиків. Вона голодна, мабуть, бо смакує нашим насінням, яке залишилося на годівничці.

– Бідна сойка, їй, мабуть холодно! А яка вона гарна, – шепотіла внучка, жаліючи пташку. – Вона дивиться на мене! – раділа Оксанка.

– Бачу, бачу, дитинко, – мовила я і додала, – про неї кажуть, що вона викликає весну, і то, мабуть, правда.

Ми ще довго стояли нерухомо, щоб не сполохати її, та зачаровано дивилися на її сіро-біле забарвлення.

– Вона губить пир'їнки, і коли хтось із хлопців чи чоловіків знайдуть їх, то вони гордяться цим і носять їх на капелюхах, – сказала я.

Сад наш увесь убрався в зелені шати, лише стовбури дерев сіріють, але скоро і вони змінять свій колір. Білокорі берізки, що ростуть на подвір'ї, вже вкрилися бруньками і ось скоро-скоро одягнуть зелену сукню разом із вербами та лозами, адже тепер березень і він господарює цього місяця.

А березень приносить із собою прекрасне свято – День жінки – день матері, бабусі, сестри, подруги, вчительки, дочки. Це свято усіх-усіх жінок світу, всіх матерів.

Мати – найрідніша для дітей особа. Вона дарує їм частинку свого життя, вчить їх різних правил поведінки, збагачує розум, вкладає у маленькі вуста добрі й сердечні слова, часто плаче зі своїм хворим дитям.

Невтомно працює, щоб забезпечити своїм дітям все необхідне, радіє їхнім успіхам, а інколи й плаче разом із ними.

Але й діточки дуже люблять своїх мам і ось що читають для них у такий прекрасний день 8 Березня:

Снилось мені ясне сонце,
Що в хаті світило.
А то так лиш моя мама
Дивилася мило.

Снився мені легкий вітрець,
Що пестив колосся,
А то так лиш моя мама
Гладила волосся.

Снилась мені ягідочка,
Як мед солоденька,
А то так лиш цілувала
Моя рідна ненька.

Снились мені Ангелки,
Що в рай мене несли,
А то мене мами ручки
До серця притисли.

Мама ночей не досипає, коли діточки хворіють, переживає за них. Старожилки казали: «Дитина поріже пальчик, а матері болить серце». Любі діточки, знайте, що якщо їй чого й бракує – то, хіба, вашої любові. Тож любіть її й не забувайте частіше показати їй, як сильно ви її любите, й вона буде дуже щасливою. В неї буде менше зморшок на обличчі й сивини у волоссі. У нашому селі кажуть: «Щаслива та мати, у котрої добрі діти. Для неї діти – це все: вони її багатство, її золото, її дорогоцінні скарби».

Любіть, поважайте їх та не забувайте поцілувати їхні нагруджені руки. А коли станете дорослими, частіше йдіть до них, пишть, дзвоніть їм і передавайте їм уклін аж до землі. Так ви ошасливіть своїх матерів!

Квадрат по горизонталі й вертикалі

1. У трикутнику їх три.	ЛКМ
2. Вигук у війні.	вдл
3. Миска.	євд

1	2	3
2		
3		

Склав К. КУРЕЛЮК

МАТЕМАТИЧНІ ГОЛОВОЛОМКИ

Білка і горіхи

Білка, роблячи запаси на зиму, натрапила на велику купу горіхів. Вона працювала три ночі, заповнюючи горіхами своє гніздо.

Скільки горіхів зникло з купи, якщо в першу ніч білка забрала вдвічі менше горіхів, ніж у обидві наступні (разом узяті), а в останню - на один горіх менше, ніж обидві попередні?

(На 9 горіхів. В першу ніч - 3, у другу - 2, в третю - 4)

Скільки кішок?

У кімнаті чотири кута. В кожному кутку сидить по кішці. Навпроти кожної кішки по три кішки. На хвості кожної кішки по одній кішці. Скільки кішок у кімнаті?

(В кімнаті всього чотири кішки)

Людмила ДОРОШ

Двадцять шосте

Сьогодні він уперше розплющив очі й побачив довкола себе величезний-величезний світ! Все його єство наповнилося й бриніло різними звуками, ще ніколи не чуваними. Ще б пак, звідки він мав їх чути, коли тільки ось зараз вилупився з ікринки? І хоча він ще нічого не знав на цьому світі, проте одразу ж почав дивитися по боках, шукаючи свою маму. Він навіть щось пропищав незрозуміле, що на його мові означало: «Мамо, мамо, де ти?»

– Ой, дивіться, сусідоньки, яка кумедна рибка вилупилася у тій калюжі! – зацвірінькала здивована горобчиха, показуючи крилом іншим пташкам на калюжу поблизу них.

– І звідки воно тут взялося? – міркувала здивована синичка. – Озеро ж он там, як же воно тут опинилося? Дивина та й годі.

– Вам би тільки тріскотіти дзьобами та теревенити, подумали б трохи своєю головою, – сердито забурчала мудра ворона, – а коли через повінь озеро вийшло з берегів і залило доквілля ви пам'ятаєте?

– Ну, ну, звичайно пам'ятаємо, – затріщали трішки ображені горобчиха й синичка, – і що з того?

– А те, – відповіла ворона, яку дратувала нерозсудливість та поверховість своїх сусідок, – що в той час, мабуть, і відбилася ікринка від решти, а коли минула повінь і вода відійшла – вона й залишилася у цій калюжі, далеко від своєї рідні.

Вони підлетіли до малюка й почали розглядати.

– Яке ж воно маленьке й немічне! – сказала горобчиха.

– І якесь слизьке на вигляд, – бридко додала синиця.

– Може, віднесемо його до озера, зробимо добру справу? – запитала горобчиха.

– А якщо ненароком проковтнемо? – сказала синиця, яку зовсім не приваблювало брати до свого дзьоба цю дивну слизьку істоту. – Дивись, яке воно мале й слизьке.

І так, потеревенівши, пташкам і минула їхня цікавість до свого нового дивного сусіда, а з нею й бажання допомогти бідоласі.

А дні минали один за одним. І через недовгий час у малюка почали з'являтися лапки.

– Що за чудасія, сусідко? – знову затеревенила горобчиха. – Диви, яка це дивна риба, он у неї вже й ноги вирости!

– Та ти що? – здивовано зацокотіла синиця. – От так дивина!.. І що воно за створіння таке дивне?

А малюк вже набрався сил і цілісний день кликав свою маму.

– Та замовчи вже, – роздратовано зацвірінькала синиця, – дітям спати не даєш!

Минуло ще декілька днів і в нового сусіда з'явилися й передні лапки і він почав вилазити з калюжі й повзати в різні боки, шукаючи свою маму.

– Дивись-дивись, – злякано поцвірінькала горобчиха до синиці, – в нього й зуби є! Ой лишенько, що за чудовисько поселилося біля нас, хоч би не з'їло наших пташаток.

Вони вже й теревенити перестали, а лише боязко поглядали вниз на ту ногу рибку, яка ставала все більшою й більшою. Аж поки одного ранку той сусід своїм новим виглядом і зовсім спантеличив балакунок:

– Так це ж уже не риба, це ж... – не знала, що сказати горобчиха, не вірячи своїм очам.

– Так, це жабеня! – відрізала ворона, яку вже давно дратували її недалекі й неознані сусідки. – Це метаморфоз, перетворення пуголовка у жабу, чули ви про таке?

А поки ворона повчала балакунок, жабеня пострибало собі геть. Тепер воно було достатньо сильним, мало четверо лапок, тож швиденько дострибало до озера. А там...

– Двадцять п'яте? Є! Двадцять шосте? Є двадцять шосте? – перепитувала велика жаба-мати своїх дітей, вишикуваних у шеренгу. – А двадцять шостого все немає... – сумно проквакала вона.

– Мамо? – недовірливо перепитало жабенятко. – Мамо, мамо! – вже щосили загукало воно у бік жаб'ячої сімейки.

– Це ти, двадцять шосте? – повернулася на його голос скрекотуха. – Ой, де ж ти так довго був? – обняла його схвильована жаба, ще остаточно не вірячи очам, що її останнє, двадцять шосте маля, таки знайшлося.

Теплими літніми вечорами жаб'яче кумкання було чутно далеко-далеко. Не раз балакунки, горобчиха із синицею, казали одна одній:

– Я точно чую голос нашого колишнього сусіда! Бач, як голосно виспіває! Знову не дасть поспати нашим дітям. Ось тобі й подяка за те, що доглянули його, коли був малим!

Олександра МОНАСТИРЛІУ

Добрий дроворуб

(казка)

Прийшов селянин у ліс по дрова. Вибрав берізку й хотів було її зрубати, та білокора, побачивши сокиру, стала благати:

– Не рубай мене! Я ще молода, маю багато діточок.

Чоловік послухався, залишив березу і пішов до дуба. Побачило сокиру могутнє дерево й жалісно попросило:

– Дай ще пожити на світі! Якщо мої жолуді загинуть, як же тоді майбутні покоління людей зможуть виростити кремезні дубові ліси?

Підійшов дроворуб до сосни й хотів її зрубати. Та колюча також благає:

– Зглянься, я така юна!

Тоді селянин замислився: «Справжня дивина! Кожне дерево говорить своєю мовою і знаходить такі жалісні слова, що духу не вистачає навіть сокиру підняти. Якби не моя сварлива дружина, напевно би, повернувся би додому з порожніми руками».

Тут із хаші вийшов дід із сивою бородою, в сорочці з бересту і жупані з кори ялини. Старий поцікавився:

– Чого це ти зажурився?

Селянин на те відповідає:

– Як же мені не сумувати? Взяв я вранці сокиру, хотів нарубати дров і відвезти додому. Та весь ліс ніби ожив: у кожної рослини свій розум, своя мова. Хай там що, а живі дерева я не рубатиму!

Дід лагідно глянув на дроворуба та промовив:

– Спасибі тобі, що не залишився байдужим до благань моїх дітей. Я потурбуюся про те, щоб ти ніколи ні в чому не мав потреби. Візьми в нагороду цю золоту лозинку! Якщо хочеш виконати будь-яку роботу, піди до мурашника й тричі змахни над ним цією різочкою. Зголоднієш – накажи кухонному котлу приготувати бажані страви. Забажаєш попиту соку лісових дерев – накажи березі чи клену виконати твою волю. Знадобиться полотно, шовк чи

вовна для одягу – поклич павуків, і вони витчуть тканину.

– Хто ж ти? Чарівник? – здивовано запитав селянин.

– Я – Лісовий батько, повелитель усіх дерев.

Тоді дід попрощався з дроворубом і відразу зник. А чоловік вирушив із подарунком до свого села.

Вдома на нього вже давно чекала сварлива дружина. Вона зустріла чоловіка надворі й, побачивши, що той повертається з лісу з порожніми руками, почала кричати:

– Де твої дрова?

Чоловік спокійно відповів:

– Ростуть у лісі.

Розгнівана жінка вигукнула:

– От якби всі березові гілки зв'язалися в різки та й відлупцювали тебе, ледарю!

Дроворуб непомітно лозинкою і тихо, щоб жінка не чула, наказав:

– Нехай ті різочки краще на тобі потанцюють!

Господиня як закричить:

– Ой, боляче! Хто це по мені ляскає? Рятуй, чоловіче!

Селянин наказав різочці зупинитися, а згодом розповів дружині про зустріч у лісі.

– Якщо це правда, то нехай замість старої комори з'явиться нова, – забажала невгамовна жінка.

Підійшов господар до мурашника, змахнув над ним золоту лозинкою й наказав:

– Збудуйте на моєму подвір'ї нову комору!

Прокинувшись уранці, подружжя побачило, що завдання виконано бездоганно.

Не будо тепер на світі людини, щасливішої за доброго селянина. Про харчі йому і дружині не доводилося більше турбуватися. Чого би душа не побажала, все котел сам варив і подавав на стіл. Павуки ткали різні тканини, кроти орали землю, мурахи її засівали, а восени збирали врожай. Дружина ж дроворуба відтоді ніколи не сварилася, чи то не мала такої потреби, чи то просто боялася різочки...

Петро ШВЕЦЬ

Лелеченьки

Юрко, сидячи на товстій гілляці старої шовковиці, дивиться на широкі зелені луки, на сіру смугу асфальтової дороги, на сизі схили, за якими сховалося містечко. Але ось його погляд зупиняється на їжакуватому гнізді, що на хліву. Частина хліва вкрита толем, решта ж вистелена старезною, аж почорнілою, соломою. Дід Клим наполягав увесь хлів укрити толем, баба вже було й згодилася, так онук за протестував: це ж так гніздо зруйнується. Сусіди теж підтримали хлопчика: веселіше в селі, коли є гніздо з довгоногими чорно-білими господарями. Це ж через них невелике село стало ніби знаменитим: хто б не їхав – у машинах, автобусах – усі дивляться, чи є ще гніздо, чи не покинули його горді птахи.

Юрко щовесни чекає зустрічі з Ним і Нею. Він знає звички цих птахів, запам'ятав, що вони роблять уранці, в обід, увечері. Хлопчик любить мовчки дивитися, як вони, широко розпростерши крила, плавно кружляють над луками або як годинами незрушно стоять у своєму гнізді. Та найбільше в них турбот, коли з'являються лелеченьки.

А цієї весни Юрко з особливим нетерпінням виглядав лелек. Хотів їм розповісти, що восени йде до першого класу. Уже тепер, навесні, отак поза городами, понад ставком бігає до сільської двоверхової школи, спинається на носки, зазирає у великі вікна, бачить там чепурних школярів, які уважно слухають учителів.

А одного разу, коли в школі нікого не було, задивився через шибку в порожній клас. Там сонячні зайчики дрімали на партах, на чистій підлозі, біля вхідних дверей.

До хлопчика підійшов нечутно дід Улас, шкільний сторож. Юрко так злякався, що й слова не міг вимовити. Але той не сварився.

Лише спитав:

- Учитися хочеш?
- Х-хочу!

Взявши за руку, дід Улас повів хлопчика по довгому шкільному коридору. Потім простягнув йому дзвоника. Юрко спершу боязко, а потім сміливіше задзвонив. Малиновий звук заповнив ущерть коридору, усі класи.

– Восени проведуть електродзвоник... – сказав сторож і погладив пальцями потемнілу мідь.

– А до нас лелеки прилетять незабаром! – похвалився хлопчик.

– Ти скучив за ними?

– Аякже.

– Значить, прилетять. Правда, цього року пізня весна, вони й забарилися.

Невдовзі була перша весняна гроза. Мигавиці так освітлювали бабусину хату, що видно було, як удень.

Юрко шаснув під ковдру, притулився до бабусі і стурбовано запитав:

– А якщо лелеки попадуть під грозу?

– Вони сховаються під якимось деревом.

– А коли кругом буде степ? – не вгавав Юрко.

– Тоді сховаються в якійсь долині, в густій траві. Не хвилюйся, все буде гаразд, – з цими словами бабуся поправила на онукові ковдру.

Юрко полегшено зітхнув і, вже заспокоєний, міцно заснув.

Уранці у вікно, вмите грозовою зливою, зазирає веселе сонце. Юрко поспішає надвір,

босоніж біжить по росяному споришеві, бризками з дощової калюжі лякає курей і цуцика Пуфика, котрий дрімив собі побіля будки.

І раптом почув знайомі звуки. Глянув на гніздо й замер: у ньому – Він і Вона.

– Лелеченьки! Де ж ви ховалися від грози? – спитав у птахів.

Ті у відповідь заклацали довгими дзьобами, мабуть, вітаючись із Юрком.

Василина ГОЛОВЧУК

8 Березня

Свято матусть і бабусь, яке не всім доводиться відчувати. Маринчина мати працює медсестрою в домі престарілих, де живуть багато старших жінок, яких рідні стали забувати.

Маринка вже декілька разів була в мами на роботі і бачила їх. Вони так приємно розмовляли з нею. Мама їй розповідала, що одні з них лишилися самотніми. І зараз переживали. Це переживання було тяжке і густішими зморшками відбивалося на їхньому обличчі.

Маринка розповіла вже про це в класі. І тепер вони разом із вчителькою вирішили провідати їх саме на 8 березня і порадувати їх. На класних зборах, де були присутні й їхні батьки, вчителька обговорила з ними всі деталі і всі вирішили допомогти дітям купити подарунки.

А на уроці трудової роботи діти самі робили подарунки не лише для своїх матусть, але й для стареньких бабусь, вивчали танці, пісенки й вірші, готували невеликий спектакль.

Маринчина мама замовила на цей день шоколадний торт, купила соки та компоти, а також багато фруктів.

Рано-вранці діти у святковому одязі разом із вчителькою поїхали до міста, де був дім престарілих. Від матері Маринки дізналися, скільки стареньких живуть в домі, щоб не обійти нікого і не залишити без подарунка. Так у кожного з учнів опинилися різні ручні подарунки та красувалися підсніжники.

Старенькі з подарунками в руках і сльозами на очах уважно слідкували за підготовленим дітьми спектаклем і гаряче відплачували оплесками. Далі сіли за стіл, посередині якого стояв шоколадний торт, різні солодоці та соки.

Бабусі не забули і про стареньких дідусів і запросили всіх на спектакль, а потім посадили за стіл. Якось кусок хліба опинився на підлозі, якраз біля Іванка, який ногою відфутболив його під стіл.

Це все побачила одна із стареньких. Вона

була, як потім нам сказали, одна із перших старожилів цього будинку, і їй скоро стукне сто років. Вчинок Іванка їй не сподобався і вона заважила майже спокійним, але суворим голосом:

– Це не гарно робити. Хлібороби докладали стільки зусиль, щоб він лежав на вашому столі.

Іванко зніяковів, підняв кусень хліба, поклав на підвіконня для пташок, які стридали там і не очікували чогось.

– Тепер я розповім тобі про дорогу того кусня хліба, а ти уважно слухай та перелічуй людей-хліборобів, які над ним працювали, а потім подумай, чи правильно зробив. – і почала:

– Одні готували ґрунт, погноїли, зорали, засіяли зерно, щоб виріс гарний урожай пшениці, інші зібрали, змолотили, повезли до млина, щоб зерно змололи на муку, відвезли до пекарні, щоб інші відвезли готовий хліб до магазину, звідки його купили твої батьки, щоб не залишити тебе голодним. Коли б у мене був цей окрасць хліба, то було б свято. Після війни був дуже великий голод. Не вродилося ні скільки посіяли. Сильна спека спалила поля, рослину де-не-де можна було побачити. Навіть у лісі між деревами не було сліду моху. Люди ходили в ліс, щоб назбирати жолудів, щоб змолоти і разом з водою випити, щоб хоч трохи заморити голод. Тож шукали корінці молодих пагінців, жували, щоб опісля нагодувати своїх дітей. Я теж мала сім'ю, яку втратила від голоду і залишилася самою.

Після розповіді старенька витерла сльози, дістала з кишені фотографії своїх дітей і чоловіка, поцілувала, а потім показала їх нам. Далі ми уважно слухали розповідь старенької. А як вона закінчила, всі ми обняли її та обцілували. Вона нам щиро дякувала, як і всі інші, що ми подарували їм так багато радості.

На прощання ми пообіцяли знову відвідати їх. Вони гуртом провели нас аж до самої вулиці. Тільки старенька бабуся, майже прикута до стільця, махала нам білою хусткою крізь вікно.

Через кілька днів старенької не стало. На похороні ми були всім класом. Ішов дрібний весняний дощ...

Павук і два господарі

(африканська казка)

Ось вам, дітки, казка про павука.

Лютував колись давно такий голод, що й не сказати. Ніде не можна було знайти ані крихти хліба, ані краплини води, ні на землі, ні у воді.

Павук та його павучата геть схудли від того голоду. От і пішов якось павук до слона та й каже:

– Господарю, дай Боже тобі довгого життя! Послав мене до тебе гіпопотам, водяний цар. Він просить тебе позичити йому сто кошиків зерна. А натомість, коли прийде час збирати врожай, пришле тобі великого коня. Але про це знатимуть лише найдостойніші: ти, він та я. Я й однесу йому те зерно.

А слон йому на те:

– Гарзд. Я не заперечую і нічого поганого в цьому не бачу.

Та й наказав сотні молодих слоненків віднести павукові сто кошиків із зерном.

Подякував їм павук та й послав назад, удавши, що йому треба переговорити з водяним царем.

Слоненки пішли собі геть, а павук з павучихою та павучатами позаносили кошики до хати.

Наступного дня павук пішов на берег річки і зайшов у воду. Йде він до царського палацу та й просить дозволу говорити. Йому дозволяють, і він починає:

– Господарю, дай тобі Боже довго жити!

– Здоров був, павуче! Чого тобі треба?

А павук:

– Допоможи мені. Послав мене до тебе земляний цар – слон. У нього є зерно, з голоду він не помре, але йому нема чого покласти в юшку. От я й прийшов позичити в тебе сто кошиків риби. А натомість, коли прийде час урожай збирати, слон пришле тобі великого коня.

Зласкавився гіпопотам:

– Гарзд. Мені не жаль.

А павук:

– От і добре. Але про це знатимуть лише найдостойніші: ти, він та я. Я й однесу йому ту рибу.

І сто молодих гіпопотаменків виставили на берег сто кошиків з рибою.

Подякував їм павук та й послав назад, удавши, що зараз мають прийти сюди слони.

Гіпопотаменки пішли собі геть, а павук з павучихою та павучатами позаносили кошики до хати.

От і голоду кінець. І врожай час збирати. Посилає слон по павука. Павука знаходять, приводять та й питають:

– А що, павуче, чи збирається гіпопотам, водяний цар, виконувати свою обіцянку?

А павук відповідає:

– Ось я зараз піду до нього та й спитаю, а через день повернусь.

Відпустили павука. Ходив він десь три дні та й повернувся.

Вам, мабуть, цікаво, що ж він робив оці три дні? А ось що!

Пішов він на берег річки, знайшов велике дерево і прив'язав до нього довгий міцний мотузок, з тих, що коней в'яжуть. А кінець мотузка відніс до слона та й каже:

– До цього мотузка прив'язаний кінь, якого тобі передає гіпопотам. Завтра гіпопотама почнуть витягати його з води. Вони просять, щоб ти допоміг їм. Прив'яжи-но цього мотузка до великого дерева, а вранці, як побачиш, що воно хилиться, міцніше тримай мотузок, бо то кінь виривається.

– А чи правду ти кажеш, павуче? – питається слон.

– А то як же, чистісіньку правду! – відповідає павук. І слон починає скликати усіх слоненків.

А що ж робить у цей час павук?

А павук простує до гіпопотама й каже:

– Слон доручив мені привести тобі коня, але він завеликий для мене. Я прив'язав його до дерева. Вранці підійти і потягніть за мотузок. Ото й буде вам кінь.

Наступного ранку гіпопотамаві помічники вилізли з води і знайшли дерево, до якого був прив'язаний мотузок. Той мотузок був натягнутий, мов струна, і видно було, що хтось десь далеко смикає за нього. Схопилися і вони за мотузок.

Смикали так слони й гіпопотама за мотузок, шукали помічників, а тоді знову смикали.

От і каже гіпопотам:

– Нехай хтось піде до слона та спитає, що ж то за кінь такий великий.

А слон каже до своїх помічників:

– Нехай хтось піде до водяного царя та подивиться на того коня, що його ніхто з води витягти не може.

Пішли слонів та гіпопотамаві гінці і зустрілись на півдорозі і питаються одні в одних про обіцяного коня. Нарешті збагнули, що павук їх обдурих. А слон із гіпопотама не можуть зрозуміти, в чому справа. Що ж це виходить? Вони обидва винні один одному коня?

Але ось уже всі бачать: найхитрішим виявився павук – видурих у них їжу.

А де ж павук?

А його й слід загубився! Зник у джунглях разом із павучихою та павучатами.

От і вірте після цього павукам!

Гоп-чук, чук-чук-чук

Слова народні

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Moderato

Гоп - чук, чук -чук -чук, Кра-щий хлопчик, як дів-чук:

І во - ли - ки на - па - се, І во - дич - ки при - не - се.

Кіт

Слова невідомого автора

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Allegretto

Ossia

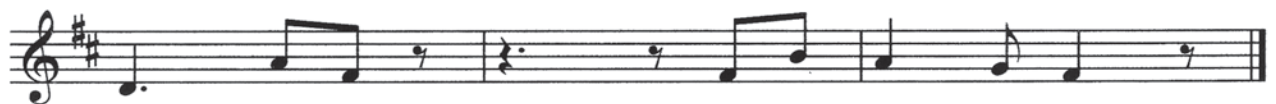
Щось пух-нас - те сі - ро - бі - ле Мо-ло - ко із мис - ки

пи - ло, Мурк-ну - ло піс - ля сні - дан - ку, За - хо -

ті - ло ще й сме - тан - ки роз - до - бу - ти на о -

бід. -Хто це?

Наш до - маш - ній кіт.

Відгадай

Автор Марійка Підгірянка

В білій одешинці цілий рік ходила,
Навесні зелений волос розпустила,
Кучері вмивала чистою росю,
Гай розвеселяла білою красою.
(Берізка)

Має тіло під землею,
Кучерики – понад нею.
Любить мене кожна юшка.
Називаюся...

(Петрушка)

У гаю Петрусь гукає –
Хтось йому відповідає.
Якась мудра голова
Повторяє всі слова:
Як приємні – то приємні,
Як нечемні – то нечемні.
Що дістав, те віддає.
Ану, діти, що це є?

(англ)

І мала, і кучерява,
І тихенька, і ласкава.
Песик її стереже,
Баба доїть і стриже.
Має брата баранця,
Називається...

(вівця)

Вербові котики

(І граємося, і вчимося)

1. Чи знаєте ви, любі діти, яке дерево зацвітає першим? Відгадайте цю загадку і вона допоможе вам відповісти на це запитання.

*Облетіли всю вербичку
Сірі братики й сестрички
У пухнастих козушиках,
Причайлись на гілках.
Перші вісники весни...
Відгадайте, хто вони?*

(жмишкотиків)

Щойно зійшов сніг, ледь пригріває сонце, а верба вже поспішає привітати світ із весною. Це дерево жигтя. Вербу завжди садили і садять коло води, обабіч шляхів. Вербка лікує хворих. Настойкою кори лікують застуду, збивають жар. Відваром порошка кори очищують та загоюють рани, наріви, опіки. Це дерево зацвітає першим. Воно дарує пухнасті жовті котики, які вмощуються на тонких гілочках та гріються на сонечку.

Вербу здавна шанували в Україні. Вербною називається неділя за тиждень до Великодня. Освячена цього дня лоза дарувала силу, здоров'я, була оберегом.

2. Прочитайте вірш Анатолія М'ястківського «Котики-воркотики»:

*Котики-воркотики
Всілися рядком.
Поїть сонце котиків
Теплим молоком.
Котики-воркотики
В мене на вікні,
Котики-воркотики,
Гості весняні.*

*Не глядить на котиків
Лиш вусатий кіт,*

*Мабуть, зна, що котики –
То вербовий цвіт.*

3. Вивчіть вірш на пам'ять і проведіть конкурс на краще декламування вірша.

4. Пограйтеся у гру-хоровод «Вербові котики». (Діти беруться за руки, ходять навколо верби, промовляють слова віршика, супроводжуючи їх виразною мімікою та жестами).

5. Перевірте свої знання про вербу та народні звичаї, давши відповідь на такі запитання

- Яке дерево зацвітає першим?
- Де зазвичай саджають вербу?
- Як верба використовується в церковній обрядовості?
- Яка користь від верби?
- Як її використовують для лікування?
- Які відчуття у людини викликають вербові котики?
- Які вони на дотик? Колір?
- Чим приваблюють вербові котики людей, комах?
- Кого вербові котики нагадують вам?

Підготувала Л. Дорош

Для юних художників

Теплого Олексі

(Сторінка народознавства)

Хоч з попередніми святами – Обретінням, Явдохами та Сорока Святими – також пов'язували приход весни, але межею, коли тепло мало остаточно перебороти холод, вважався день святого Олексія – чоловіка Божого, що припадає на 30 березня.

Найчастіше в народі цей празник називали Теплим Олексією. Якщо ви й нині запитаете в літніх людей, коли має наступити справжня весна, вони, не замислюючись, скажуть – на Олексі.

Цього дня чекали з особливим нетерпінням. Хлібороби зранку, зодягнувшись у святкове вбрання, вітали один одного з весною й теплом.

Хоч особливих релігійних урочистостей і не відзначалось, більшість селян все ж остерігались працювати, «аби не розгнівити весну».

Виняток був лише для пасічників. Вони керувались давнім прислів'ям: «На Теплому Олексію діставай вулики».

Оскільки бджільництво в Україні віддавна вважалося традиційним промислом, то існувало безліч обрядових дійств. Найбільше їх припадало на день святого Олексія.

В цей день кожен пасічник – хоч би якою була весна – раною чи пізною – вважав за обов'язок неодмінно винести з омшаників вулики.

Робилося це з численними молитвами й заклинаннями, які передавалися від діда-прадіда. Авторство їх не відоме.

Одна із порад, що дає «Сказання», звучить так: «А коли будеш випускати бджіл на святого Олексія, чоловіка Божого, то посеред пасіки викопай дернину малу і обнеси пасіку тією дерниною тричі. За третім же разом торкнися тією дерниною до кожного вулика і мов так:

Дернину годилося покласти на старе місце і приколоти шворнем, до якого припинають коней, а на вічко покласти щучу голову і ще раз помолитися:

«Як тая риба в морі гуляє-буяє, родюча, плодюча і весела, так би мої бджоли гуляли і буяли веселі, плідні й родючі; як жуки-риби всяка риба боїться і лякається, так би і від моїх бджіл чужі бджоли лякалися і міцно втікали молитвами святого Зосима».

Крім пасічників, свято Олексію празнували й

рибалки. Рано-вранці вони йшли до річки і спостерігали, бо ж «на Теплому Олексію шукариба лід хвостом розбиває».

За повір'ям, хижаки у цей час вельми кволі, їх можна ввіймати голіроч. Але хто це зробить, «тому весь рік не бачити улову», бо «хто не почитає святого Олексія – чоловіка Божого, тому риба на руку не піде».

Пошановували Теплому Олексію й мисливці. Вони вважали, що в цей день вилазять зі свого лігва ведмеді й ідуть шукати поживи, а лисиці переселяються зі старих нір у нові.

Протягом трьох днів вони начебто сліпі й глухі – «ходять, як у мариві: їм, бач, кури сняться». Тому мисливці й сподівалися на легку здобич.

Як вже зазначалося, кожне березневе свято пов'язане з тим чи іншим видом птахів. Одне з прислів'їв рече: «На святого Олексія крук купається».

За повір'ям, ця птаха, скупавши своїх діточок, відпускає їх у самостійне життя, благословляючи, щоб вони чесно жили, щоб «Крук крукові очі не довбав».

Окрім того, на Олексія намагалися затримати журавлів. Щоб птахи оселялися в селі, дитвора, помітивши журавлиний ключ, кидала долі червоного пояса, приспівуючи:

*Колесом, колесом,
Над червоним поясом!*

*Або:
Журавлі, журавлі, колесом, колесом,
Ваші діти за лісом, за лісом!*

Вірили, що птахи, зробивши кілька кругів, далі не полетять.

В інших місцевостях дітлашня, вибігаючи поперед ключа, юрмилася і покрикувала:

– Журавлі, журавлі, я вам дорогу перейду!

Ці та інші обряди підтверджують глибоку повагу народу до благородних птахів і шляхетне загальноє ставлення до природи. Як бачимо, нам є чому повчитися у своїх пращурів.

Василь Скуратівський «Дідух»

Пишаємося нашими дітьми!

Дорогі діти!

Березень! А з ним і наша з вами світла весняна радість, що немов бурхливі потоки, возроджує нашу душу. А ще березень для українців найзнаменніше свято. Свято високої гордості, а водночас глибокої задуми. Цього місяця колись-то, 1814 року, народився в Україні найдостойніший син її народу, його незгасної слави, – Тарас Шевченко, чия творчість являється найсуттєвішим виразом не тільки його життя, звитяжної історії, а насамперед його незборимого духу. «Кобзар» Тараса Шевченка – це іманентна сокровенність незмірності боговиявлення українства, його феномена. Бо слово – з «Богом розмовля». Шануймо його, перечитуймо, Слово Шевченка, бо воно – це найвища сутність мислі нашого національного трепету.

Зліва направо: Емілія Сенишин, 6 років,
Анастасія Тімофте, 15 років, Софія Сенишин,
8 років, м. Клуж-Напока

Марія-Катінка Яскіу,
10 років, м. Тульча

Михайло Шмуляк,
7 років, с. Луг над Тисою

Василь Шмуляк,
4 роки, с. Луг над Тисою